

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 20.7.2021
SWD(2021) 711 final

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**Έκθεση του 2021 για το κράτος δικαίου
Κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία**

που συνοδεύει το έγγραφο

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Έκθεση του 2021 για το κράτος δικαίου
Η κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση**

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 704 final} - {SWD(2021) 705 final} -
{SWD(2021) 706 final} - {SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} -
{SWD(2021) 709 final} - {SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 712 final} -
{SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} - {SWD(2021) 715 final} -
{SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} - {SWD(2021) 718 final} -
{SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} - {SWD(2021) 721 final} -
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το φινλανδικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης εξακολουθεί να χαίρει πολύ υψηλού επιπέδου εκλαμβανόμενης δικαστικής ανεξαρτησίας. Η προσφάτως συσταθείσα Διοίκηση Εθνικών Δικαστηρίων έχει καταστεί πλήρως λειτουργική και, εκτός από την εκτέλεση των τακτικών καθηκόντων της, βοήθησε τα δικαστήρια να ανταποκριθούν στην πανδημία COVID-19. Η αναδιάρθρωση της Εθνικής Εισαγγελίας βοήθησε στην αύξηση της αποτελεσματικότητάς της, καθιστώντας εφικτό τον συγκεντρωτισμό, την ανάπτυξη ενιαίων πρακτικών, την καλύτερη συνεργασία και την πιο ισόρροπη κατανομή πόρων. Οι αρχές αναλαμβάνουν διάφορα έργα για να βελτιωθεί η ψηφιοποίηση του συστήματος απονομής δικαιοσύνης και να καταστεί το σύστημα νομικής συνδρομής πιο προσβάσιμο.

Η Φινλανδία εξακολουθεί να θεωρείται από τις λιγότερο διεφθαρμένες χώρες στην ΕΕ και στον κόσμο. Στις 27 Μαΐου 2021 εγκρίθηκε ειδική ολοκληρωμένη κυβερνητική στρατηγική για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η στρατηγική έχει ως στόχο να ενισχύσει την καταπολέμηση της διαφθοράς, μεταξύ άλλων, μέσω της αποσαφήνισης των αρμοδιοτήτων, της ευαισθητοποίησης και της πρόληψης, της βελτίωσης της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας της νομοθεσίας κατά της διαφθοράς, καθώς και μέσω σχετικής έρευνας. Παρόλο που οι αρχές δίνουν μεγάλη έμφαση στην καταπολέμηση του οικονομικού εγκλήματος και έχουν λάβει μέτρα για την αντιμετώπιση της διακρατικής δωροδοκίας, η εξιχνίαση και η δίωξη της τελευταίας εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση. Η άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (lobbying) παραμένει προς το παρόν ανεξέλεγκτη, ωστόσο, η κυβέρνηση καταρτίζει νομοθεσία η οποία θα προβλέπει μητρώο διαφάνειας. Συζητούνται επίσης νομοθετικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση των ανησυχιών σχετικά με τη μεταπήδηση από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα μεταξύ της δημόσιας διοίκησης και των ιδιωτικών συμφερόντων. Ένα αναθεωρημένο σύστημα δήλωσης περιουσιακών στοιχείων για δημόσιους υπαλλήλους βρίσκεται υπό συζήτηση, ενώ η πρόταση για ρύθμιση της προστασίας των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος στο πλαίσιο ενός νέου αυτοτελούς νόμου αναμένεται να τεθεί σε ισχύ έως τα τέλη του 2021.

Στη Φινλανδία, οι δημοσιογράφοι και οι επαγγελματίες των μέσων μαζικής επικοινωνίας χαίρουν γενικά ενός ελεύθερου και προστατευμένου περιβάλλοντος. Η κύρια ρυθμιστική αρχή των μέσων μαζικής επικοινωνίας, ο Φινλανδικός Οργανισμός Μεταφορών και Επικοινωνιών, θεωρείται δίκαιος και διαφανής, όμως η οικονομική του κατάσταση εξακολουθεί να είναι δύσκολη. Έχει εκδοθεί νέα ειδική νομοθεσία με την οποία οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων μαζικής επικοινωνίας υποχρεούνται να παρέχουν δημόσια προσβάσιμες πληροφορίες σχετικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους. Ορίστηκε προπαρασκευαστική ομάδα εργασίας με σκοπό την περαιτέρω επέκταση της συνταγματικά κατοχυρωμένης πρόσβασης στα έγγραφα με επιβολή συμμόρφωσης και κάλυψη περισσότερων πληροφοριών. Η κυβέρνηση σχεδιάζει επίσης αλλαγές στον Ποινικό Κώδικα προκειμένου να διευκολύνει τη δίωξη παράνομων απειλών και στόχευσης ευάλωτων θυμάτων, όπως οι ανεξάρτητοι δημοσιογράφοι. Για να αντιμετωπίσει τη ρητορική μίσους που στρέφεται κατά γυναικών δημοσιογράφων, η Κυβέρνηση εκπονεί μια άλλη αλλαγή στον Ποινικό Κώδικα ώστε να προστεθεί το φύλο μεταξύ των κινήτρων τα οποία αιτιολογούν την αύξηση της ποινής για (οποιοδήποτε) έγκλημα. Επιπλέον, η κυβέρνηση εξετάζει έναν μηχανισμό μόνιμης βοήθειας για τη στήριξη της δημοσιογραφίας στη Φινλανδία, εκτός από το σχέδιο προσωρινής στήριξης το οποίο αφορούσε συγκεκριμένα την πανδημία COVID-19.

Η κυβέρνηση ενέκρινε σχέδιο δράσης για τη βελτίωση της νομοθεσίας, το οποίο στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας, του προγραμματισμού και της διαφάνειας της νομοθεσίας. Τα περισσότερα από τα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19 εγκρίθηκαν με βάση τη συνήθη νομοθεσία. Σε περιπτώσεις όπου χρησιμοποιήθηκαν εξουσίες έκτακτης ανάγκης, απαιτούνταν η έγκριση του Κοινοβουλίου και ο εκ των προτέρων συνταγματικός έλεγχος. Η διαδικασία μεταρρύθμισης για την αποσαφήνιση των καθηκόντων του Επιτρόπου Δικαιοσύνης και του Διαμεσολαβητή, δύο σημαντικών ανεξάρτητων αρχών που ασχολούνται με τη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, υποστηρίζεται και από τις δύο αρχές και προγραμματίζεται να παρουσιαστεί στο Κοινοβούλιο το φθινόπωρο του 2021. Η νέα συμβουλευτική επιτροπή πολιτικής για την κοινωνία των πολιτών —μια πλατφόρμα η οποία διευκολύνει την εποικοδομητική αλληλεπίδραση μεταξύ των δημόσιων αρχών και της κοινωνίας των πολιτών— θα εκλεγεί το φθινόπωρο του 2021.

I. ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Το φινλανδικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης αποτελείται από το τακτικό δικαστικό σώμα, το οποίο περιλαμβάνει 20 περιφερειακά δικαστήρια (πρωτοδικεία), πέντε εφετεία και το Ανώτατο Δικαστήριο, καθώς και από το διοικητικό δικαστικό σώμα, το οποίο περιλαμβάνει έξι περιφερειακά διοικητικά δικαστήρια και το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο. Υπάρχουν τρία ειδικά δικαστήρια¹. Η ανεξάρτητη Εθνική Διοίκηση Δικαστηρίων είναι αρμόδια για τη διοίκηση των δικαστηρίων, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης των προϋπολογισμών, των κτιρίων και των συστημάτων ΤΠΕ². Το ανεξάρτητο Συμβούλιο Διορισμού Δικαστικών³ καταρτίζει προτάσεις προς την κυβέρνηση για τον διορισμό δικαστών, ενώ οι προτάσεις για τους δικαστές του Ανώτατου Δικαστηρίου και του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου υποβάλλονται από τα ίδια τα εν λόγω δικαστήρια⁴. Οι δικαστές διορίζονται επισήμως από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας⁵. Η Εθνική Εισαγγελία είναι ανεξάρτητη κρατική αρχή⁶, υπό την ηγεσία του γενικού εισαγγελέα, ο οποίος διορίζεται από τον πρόεδρο κατόπιν πρότασης του Υπουργείου Δικαιοσύνης και μπορεί να παυθεί ή να τεθεί σε διαθεσιμότητα από την κυβέρνηση⁷. Ο Φινλανδικός Δικηγορικός Σύλλογος⁸ είναι ο ανεξάρτητος φορέας που είναι επιφορτισμένος με την επαγγελματική εποπτεία των δικηγόρων⁹. Οι πειθαρχικές διαδικασίες κατά δικηγόρων¹⁰ διεξάγονται από το Πειθαρχικό Συμβούλιο, ένα ανεξάρτητο εποπτικό όργανο το οποίο λειτουργεί παράλληλα με τον Φινλανδικό Δικηγορικό Σύλλογο¹¹. Η Φινλανδία αποτελεί μέρος της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας¹².

¹ Το Εμποροδικείο, το Εργατοδικείο και το Δικαστήριο Ασφαλιστικών Υποθέσεων. CEPEJ (2020), Study on the functioning of the judicial systems in the EU Member States [Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (2020), Μελέτη για τη λειτουργία των δικαστικών συστημάτων στα κράτη μέλη της ΕΕ].

² Νόμος για τα δικαστήρια, κεφάλαιο 19a, Εθνική Διοίκηση Δικαστηρίων.

³ Έχει δώδεκα μέλη —εννέα δικαστές από διάφορα επίπεδα δικαστηρίων, που προτείνονται από το δικαστικό σώμα, και τρία μέλη που δεν είναι δικαστές (ένας δικηγόρος, ένας εισαγγελέας, ένα μέλος που εκπροσωπεί τον τομέα της νομικής έρευνας και εκπαίδευσης). Όλα τα μέλη διορίζονται από την κυβέρνηση για πενταετή θητεία.

⁴ Όλοι οι δικαστές του Ανώτατου Δικαστηρίου και του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου συμμετέχουν στην επιλογή. Νόμος για τα δικαστήρια, κεφάλαιο 11 άρθρο 7.

⁵ Προτείνεται μόνον ένας υποψήφιος ανά κενή θέση. Παρότι η πρόταση δεν είναι δεσμευτική, στην πράξη ακολουθείται σχεδόν πάντοτε, με μία και μόνη εξαίρεση για τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων (το 2000, που ήταν το έτος ίδρυσης του Συμβουλίου Διορισμού Δικαστικών) και για τους δικαστές του Ανώτατου Δικαστηρίου (τη δεκαετία του 1970).

⁶ Νόμος για την Εθνική Εισαγγελία (32/2019), κεφάλαιο 1 άρθρο 2.

⁷ Η απόφαση παύσης μπορεί να προσβληθεί ενώπιον του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου.

⁸ Νόμος για τους δικηγόρους (496/1958).

⁹ Υπάρχουν τριών ειδών επαγγελματίες του νομικού κλάδου επιφορτισμένοι με την παροχή διαφορετικών ειδών νομικών υπηρεσιών: δικηγόροι, σύμβουλοι παροχής νομικής συνδρομής και σύμβουλοι άλλων οδών νομικής συνδρομής.

¹⁰ Το Πειθαρχικό Συμβούλιο ασκεί επίσης πειθαρχικές διαδικασίες κατά δύο άλλων ειδών επαγγελματιών του νομικού κλάδου, των συμβούλων παροχής νομικής συνδρομής και των συμβούλων άλλων οδών νομικής συνδρομής.

¹¹ Το Πειθαρχικό Συμβούλιο απαρτίζεται από έναν Πρόεδρο και έντεκα Μέλη, έξι από τα οποία, πλέον του Προέδρου, είναι δικηγόροι εκλεγμένοι από το ανώτατο όργανο λήψης αποφάσεων του Δικηγορικού Συλλόγου. Τα υπόλοιπα μέλη, δύο εκ των οποίων είναι σύμβουλοι άλλων οδών νομικής συνδρομής και τρία εκ των οποίων είναι δικηγόροι, διορίζονται από την Κυβέρνηση μετά από πρόταση του Υπουργείου Δικαιοσύνης και αφότου το Υπουργείο ζητήσει τη γνώμη του Δικηγορικού Συλλόγου σχετικά με την επιλεξιμότητα των υποψηφίων. Άρθρο 7a του νόμου για τους δικηγόρους.

¹² Οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς για τη Φινλανδία δεν έχουν ακόμη διοριστεί. Στις 4 Ιουνίου 2021 οι φινλανδικές αρχές και η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία κατέληξαν σε συμφωνία και πλέον εργάζονται επί των πρακτικών ρυθμίσεων για τον διορισμό τους.

Ανεξαρτησία

Το φινλανδικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης χαρακτηρίζεται από πολύ υψηλό επίπεδο εκλαμβανόμενης ανεξαρτησίας. Η εκλαμβανόμενη ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών είναι πολύ υψηλή, καθώς το ευρύ κοινό σε ποσοστό 83 % και οι εταιρείες σε ποσοστό 86 % θεωρούν ότι είναι «αρκετά καλή ή πολύ καλή»¹³. Το επίπεδο παραμένει σταθερά πολύ υψηλό από το 2016 τόσο για το ευρύ κοινό όσο και για τις εταιρείες. Όσον αφορά το ευρύ κοινό, έχει αυξηθεί σταθερά μέχρι το 2019¹⁴ και όσον αφορά τις εταιρείες, έχει αυξηθεί τα τελευταία δύο χρόνια¹⁵.

Η Εθνική Διοίκηση Δικαστηρίων ξεκίνησε να λειτουργεί τον Ιανουάριο του 2020 και έχει καθιερωθεί ως σημαντικός οργανισμός ο οποίος διευκολύνει το έργο των δικαστηρίων. Μετά τη σύστασή της τον Ιανουάριο του 2020, η οποία αναφέρεται στην έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου¹⁶, η Εθνική Διοίκηση Δικαστηρίων (στο εξής: ΕΔΔ), ο νέος ανεξάρτητος φορέας αρμόδιος για τη διοίκηση των δικαστηρίων¹⁷, καθιερώθηκε τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της, δημιουργώντας τις δικές της δομές και ενοποιώντας τις διαδικασίες της¹⁸. Ταυτόχρονα, εκτελεί τα τακτικά καθήκοντά της σχετικά με την παροχή της κεντρικής διοικητικής λειτουργίας όλων των δικαστηρίων και την οργάνωση κατάρτισης των δικαστών σε συνεργασία με το Συμβούλιο Κατάρτισης Δικαστικών¹⁹. Επικοινωνεί ενεργά με τα δικαστήρια, διευκολύνοντας την τακτική συνάντηση με την ηγεσία όλων των δικαστηρίων προκειμένου να εκτιμήσει τις ανάγκες τους. Τα ενδιαφερόμενα μέρη αναφέρουν ότι η ΕΔΔ ανέλαβε ενεργό ρόλο στη υποστήριξη των δικαστηρίων²⁰. Η ίδρυσή της επέτρεψε στα δικαστήρια να εστιάσουν τους πόρους τους σε βασικά καθήκοντα και ενίσχυσε περαιτέρω την ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος²¹.

¹³ Διαγράμματα 48 και 50, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2021. Το επίπεδο της εκλαμβανόμενης ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης κατανέμεται σε επιμέρους κατηγορίες ως εξής: πολύ χαμηλή (κάτω από το 30 % όσων απάντησαν θεωρούν ότι η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης είναι αρκετά καλή και πολύ καλή): χαμηλή (μεταξύ 30-39 %), μέτρια (μεταξύ 40-59 %), υψηλή (μεταξύ 60-75 %), πολύ υψηλή (άνω του 75 %).

¹⁴ Διάγραμμα 45, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2020· Διάγραμμα 48, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2021.

¹⁵ Διαγράμματα 47-50, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2020.

¹⁶ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 4.

¹⁷ Η πλειονότητα των μελών του οργάνου λήψης αποφάσεων της ΕΔΔ είναι δικαστές οι οποίοι επιλέγονται από τους συναδέλφους τους από όλα τα επίπεδα του δικαστικού σώματος, κάτι που συνάδει με τις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης.

¹⁸ Συμβολή του Ευρωπαϊκού Δικτύου των Δικαστικών Συμβουλίων για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 10.

¹⁹ Το Συμβούλιο Κατάρτισης Δικαστικών είναι ένας ανεξάρτητος φορέας αποτελούμενος κυρίως από δικαστές και εκπροσώπους άλλων νομικών επαγγελματιών, οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με τον σχεδιασμό και τον συντονισμό καταρτίσεων του προσωπικού που συμμετέχει στην εφαρμογή του νόμου στα δικαστήρια. Εφαρμόζει επίσης τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων για τις θέσεις υποψηφίων νέων δικαστών. Συμβούλιο Κατάρτισης Δικαστικών, <https://oikeus.fi/tuomioistuinten/en/index/tuomioistuinlaitos/lautakunnat/tuomarinkoulutuslautakunta.html>.

²⁰ Συμβολή του Ευρωπαϊκού Δικτύου των Δικαστικών Συμβουλίων για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου, σ. 10· πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο της επίσκεψης στη Φινλανδία από το Ανώτατο Δικαστήριο και τη Φινλανδική Ένωση Δικαστικών.

²¹ Πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο της επίσκεψης στη Φινλανδία.

Ποιότητα

Η μεταρρύθμιση της εισαγγελίας έχει αρχίσει να παράγει αποτελέσματα όσον αφορά την αυξημένη αποτελεσματικότητα και την εξειδίκευση²². Από τον Σεπτέμβριο του 2019 η Γενική Εισαγγελία και οι έντεκα τοπικές εισαγγελίες συγχωνεύθηκαν σε μία ενιαία Εθνική Εισαγγελία²³. Η αναδιοργάνωση κατέστησε δυνατό τον συγκεντρωτισμό και την ανάπτυξη ενιαίων πρακτικών δίωξης σε εθνικό επίπεδο, καλύτερη συνεργασία εντός της εισαγγελίας και πιο ισόρροπη κατανομή πόρων²⁴. Επέτρεψε επίσης τη μεγαλύτερη εξειδίκευση των εισαγγελέων²⁵. Αυτό οδήγησε σε βελτίωση της αποτελεσματικότητας, όπως αποδεικνύεται, μεταξύ άλλων, από την αύξηση του αριθμού των υποθέσεων που επιλύονται ανά εισαγγελέα²⁶. Η μεταρρύθμιση έχει επίσης σημασία για την καταπολέμηση της διαφθοράς (βλ. ενότητα II). Η εισαγγελία ανέφερε συσσώρευση υποθέσεων, η οποία προκλήθηκε εν μέρει από την πανδημία COVID-19²⁷ και έλαβε πρόσθετη χρηματοδότηση, η οποία είχε σκοπό να βοηθήσει στην επίλυση αυτής της συσσώρευσης²⁸.

Οι αρχές αναλαμβάνουν διάφορα έργα για τη βελτίωση της ψηφιοποίησης του συστήματος απονομής δικαιοσύνης. Το νέο σύστημα διαχείρισης υποθέσεων για τα διοικητικά και ειδικά δικαστήρια, το οποίο καταρτίστηκε σε συνεργασία με δικαστές, ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2020 και έχει εισαχθεί σε όλα τα αντίστοιχα δικαστήρια, μολονότι έχουν παρουσιαστεί ορισμένα τεχνικά ζητήματα²⁹. Μεταξύ άλλων, το σύστημα δίνει τη δυνατότητα στους χρήστες να υποβάλλουν καταγγελίες, να τους επιδίδονται έγγραφα και να ελέγχουν στο διαδίκτυο την πορεία των διαδικασιών³⁰. Επιτρέπει επίσης τη δημοσίευση δικαστικών αποφάσεων σε μηχαναγνώσιμο μορφότυπο³¹. Ένα παρόμοιο σύστημα διαχείρισης υποθέσεων για τα τακτικά δικαστήρια βρίσκεται υπό ανάπτυξη και αναμένεται να ολοκληρωθεί έως το τέλος του 2022³². Επιπλέον, στα τέλη του 2020 το Υπουργείο Δικαιοσύνης ολοκλήρωσε ένα σύστημα το οποίο παρέχει τη δυνατότητα αυτόματης ανωνυμοποίησης και σχολιασμού των αποφάσεων δικαστηρίων και άλλων αρχών, γεγονός που αναμένεται να αυξήσει την ηλεκτρονική διαθεσιμότητα εγγράφων³³. Επιπλέον, το Υπουργείο Δικαιοσύνης αναπτύσσει ένα νέο εργαλείο υποβολής στοιχείων το οποίο θα χρησιμοποιείται από δικαστήρια και ορισμένες άλλες αρχές³⁴ και το οποίο αναμένεται να αυξήσει τη χρηστικότητα των πληροφοριών που έχουν συλλεχθεί³⁵.

²² Για λεπτομέρειες σχετικά με τη μεταρρύθμιση, βλ. Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 4-5.

²³ Νόμος για την Εθνική Εισαγγελία (32/2019).

²⁴ Πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο της επίσκεψης στη Φινλανδία από την Εθνική Εισαγγελία.

²⁵ Πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο της επίσκεψης στη Φινλανδία από την Εθνική Εισαγγελία.

²⁶ Οικονομικές καταστάσεις της Εθνικής Εισαγγελίας για το 2020, κεφ. 1.4.1· πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο της επίσκεψης στη Φινλανδία από την Εθνική Εισαγγελία.

²⁷ Οικονομικές καταστάσεις της Εθνικής Εισαγγελίας για το 2020, κεφ. 1.4.1.

²⁸ Πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο της επίσκεψης στη Φινλανδία από την Εθνική Εισαγγελία.

²⁹ Πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο της επίσκεψης στη Φινλανδία.

³⁰ Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 12.

³¹ Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 12.

³² Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 13.

³³ Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 12· πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Φινλανδία.

³⁴ Το εργαλείο θα πρέπει να συλλέγει πληροφορίες, όπως ο αριθμός των υποθέσεων και η διάρκεια των διαδικασιών, και να τις συνδυάζει με πληροφορίες σχετικά με τους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους.

³⁵ Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 14· πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο της επίσκεψης στη Φινλανδία από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Οι αρχές ανέθεσαν έργα για να καταστήσουν το σύστημα νομικής συνδρομής πιο προσβάσιμο. Το κόστος των δικαστικών διαδικασιών θεωρείται κατά μέσο όρο υψηλό, γεγονός που μπορεί να παρακωλύσει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, κυρίως στην περίπτωση ατόμων με μεσαία εισοδήματα³⁶. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, ακολουθώντας το πρόγραμμα της κυβέρνησης να μελετήσει τη δυνατότητα αύξησης των εισοδηματικών ορίων για την παροχή νομικής συνδρομής, προκειμένου να βελτιωθεί η προσβασιμότητα των ατόμων μεσαίου εισοδήματος στη νομική συνδρομή³⁷, ξεκίνησε ένα ερευνητικό έργο τον Ιούνιο του 2020 για να εξετάσει την πρόσβαση στη νομική συνδρομή³⁸. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης έχει επίσης δρομολογήσει ένα έργο για να εξετάσει τις δυνατότητες δημιουργίας μιας κεντρικής εθνικής αρχής νομικής συνδρομής και επιτροπείας. Η νέα αρχή θα συγκεντρώνει τη διαχείριση της νομικής συνδρομής³⁹, προκειμένου να διασφαλίσει την παροχή της με επαρκή και ισότιμο τρόπο σε ολόκληρη τη χώρα⁴⁰. Η προετοιμασία της σύστασης μιας υπηρεσίας νομικής συνδρομής σε εφημερία, η οποία ξεκίνησε το 2019⁴¹, βρίσκεται σε αναμονή, ενώ οι αρχές διερευνούν τις επιλογές χρηματοδότησης⁴².

Η Εθνική Διοίκηση Δικαστηρίων συνέχισε να υποστηρίζει ενεργά τα δικαστήρια κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19⁴³. Από την αρχή της πανδημίας COVID-19, η ΕΔΔ κατέβαλε σημαντικές προσπάθειες για να βοηθήσει τα δικαστήρια να ανταποκριθούν στην πανδημία⁴⁴. Μεταξύ άλλων, ο φορέας παρείχε βοήθεια για την επικοινωνία της κρίσης, δημοσίευσε έναν οδηγό για τη χρήση εξ αποστάσεως συνδέσεων σε δίκες και οργάνωσε την παροχή εξοπλισμού ΤΠ⁴⁵. Οι τακτικές συναντήσεις με τη διεύθυνση των δικαστηρίων (βλ. παραπάνω) τους επέτρεψαν να συζητήσουν μεθόδους για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων ζητημάτων και να μοιραστούν τις εμπειρίες τους με συναδέλφους.

Αποδοτικότητα

Το σύστημα απονομής δικαιοσύνης συνεχίζει να λειτουργεί αποτελεσματικά⁴⁶. Το σύστημα απονομής δικαιοσύνης λειτουργεί σε επίπεδο που κυμαίνεται στον μέσο όρο όσον

³⁶ Στοιχεία που παρασχέθηκαν από τον Επίτροπο Δικαιοσύνης για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου· πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Φινλανδία· φινλανδική κυβέρνηση, μελέτη σχετικά με τον αντίκτυπο των ανώτατων εισοδηματικών ορίων της δημόσιας νομικής συνδρομής.

³⁷ Programme of Prime Minister Sanna Marin's Government 10 December 2019. Inclusive and competent Finland – a socially, economically and ecologically sustainable society (Πρόγραμμα της κυβέρνησης της πρωθυπουργού, κ. Sanna Marin, της 10ης Δεκεμβρίου 2019. Μια Φινλανδία με ικανότητες και χωρίς αποκλεισμούς — μια βιώσιμη κοινωνία από κοινωνική, οικονομική και οικολογική άποψη), σ. 93.

³⁸ Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 10· πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο της επίσκεψης στη Φινλανδία από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

³⁹ Η νομική συνδρομή παρέχεται από δημόσια γραφεία νομικής συνδρομής, τα οποία είναι ανεξάρτητα κατά την εκπλήρωση του κύριου καθήκοντός τους. Για τους σκοπούς παροχής της διοικητικής υποστήριξης, τα γραφεία χωρίζονται επί του παρόντος σε έξι περιφέρειες.

⁴⁰ Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 10.

⁴¹ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 5.

⁴² Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Φινλανδία.

⁴³ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 6.

⁴⁴ Πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο της επίσκεψης στη Φινλανδία από την ΕΔΔ, το Ανώτατο Δικαστήριο και τη Φινλανδική Ένωση Δικαστικών.

⁴⁵ Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 30· πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Φινλανδία.

⁴⁶ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 6.

αφορά τον εκτιμώμενο χρόνο που απαιτείται για τη δικαστική επίλυση τόσο των αστικών και εμπορικών υποθέσεων αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας όσο και των διοικητικών υποθέσεων. Το ποσοστό διεκπεραίωσης για την πρώτη κατηγορία έχει μειωθεί κάπως από το 2016, αλλά εξακολουθεί να παραμένει στο 100 %⁴⁷, ενώ το ποσοστό διεκπεραίωσης για τις διοικητικές υποθέσεις μειώθηκε από το 112 % το 2018 στο 100 % το 2019⁴⁸. Ο αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων είναι ιδιαίτερα χαμηλός για τις αστικές και εμπορικές υποθέσεις αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας και μεσαίου επιπέδου για τις διοικητικές υποθέσεις, στοιχείο που υποδηλώνει ότι το σύστημα απονομής δικαιοσύνης συνολικά αντεπεξέρχεται ικανοποιητικά στον φόρτο υποθέσεων του⁴⁹. Παρόλο που τα δικαστήρια κατάφεραν γενικά να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, τα ενδιαφερόμενα μέρη ανέφεραν καθυστερήσεις στις διαδικασίες και ορισμένα δικαστήρια βρίσκονται πλέον αντιμέτωπα με συσσώρευση υποθέσεων⁵⁰.

II. ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

Η Φινλανδία δεν διαθέτει ειδικό οργανισμό για την καταπολέμηση της διαφθοράς και η αρμοδιότητα για την καταπολέμηση της διαφθοράς επιμερίζεται μεταξύ διαφορετικών αρχών και φορέων. Σε αυτούς περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, το Υπουργείο Δικαιοσύνης, το Υπουργείο Οικονομικών, η αστυνομία, η Φορολογική Διοίκηση, η Αρχή Ανταγωνισμού και Καταναλωτών, ο Κοινοβουλευτικός Διαμεσολαβητής και ο Επίτροπος Δικαιοσύνης⁵¹. Η Υπηρεσία Εγκληματολογικής Πολιτικής και Ποινικού Δικαίου του Υπουργείου Δικαιοσύνης συνεχίζει να εποπτεύει τις προσπάθειες πρόληψης καταπολέμησης της διαφθοράς και συντονίζει το δίκτυο καταπολέμησης της διαφθοράς, το οποίο αποτελείται από εκπροσώπους των αρμόδιων υπουργείων, την αστυνομία, την εισαγγελία, επιχειρήσεις, βιομηχανίες και μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Οι εμπειρογνώμονες και τα στελέχη επιχειρήσεων θεωρούν ότι η Φινλανδία είναι από τις λιγότερο διεφθαρμένες χώρες στον κόσμο. Στον δείκτη αντίληψης της διαφθοράς της Διεθνούς Διαφάνειας για το 2020, η Φινλανδία βαθμολογήθηκε με 85/100 και κατέλαβε τη 2η θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την 3η θέση παγκοσμίως⁵². Ωστόσο, η αντίληψη αυτή έχει επιδεινωθεί σημαντικά⁵³ κατά την τελευταία πενταετία⁵⁴.

⁴⁷ Διάγραμμα 12, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2021.

⁴⁸ Διάγραμμα 13, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2021.

⁴⁹ Διαγράμματα 6 έως 16 του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2021.

⁵⁰ Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Φινλανδία.

⁵¹ Υπουργείο Δικαιοσύνης, Καταπολέμηση της διαφθοράς στη Φινλανδία.

⁵² Transparency International (Διεθνής Διαφάνεια), Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς για το 2020, (2021) σ. 2-3. Το επίπεδο της εκλαμβανόμενης διαφθοράς κατηγοριοποιείται ως εξής: χαμηλό (η αντίληψη εμπειρογνομόνων και στελεχών επιχειρήσεων σχετικά με τη διαφθορά στον δημόσιο τομέα λαμβάνει βαθμολογία μεγαλύτερη από 80)· σχετικά χαμηλό (βαθμολογίες μεταξύ 79-69), σχετικά υψηλό (βαθμολογίες μεταξύ 68-55), υψηλό (βαθμολογίες κάτω από 54).

⁵³ Το 2015 η βαθμολογία ήταν 90, έναντι 85 το 2020. Η βαθμολογία αυξάνεται/μειώνεται σημαντικά, όταν μεταβάλλεται πάνω από πέντε μονάδες· αυξάνεται/μειώνεται (μεταβολή 4-5 μονάδων)· είναι σχετικά σταθερή (μεταβολή από 1 έως 3 μονάδες) την τελευταία πενταετία.

⁵⁴ Τα στοιχεία του Ευρωβαρόμετρου σχετικά με την αντίληψη και την εμπειρία των πολιτών και των επιχειρήσεων όσον αφορά τη διαφθορά, όπως αναφέρθηκαν πέρυσι, επικαιροποιούνται κάθε δεύτερο έτος. Τα πλέον πρόσφατα στοιχεία προέρχονται από το Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 502 (2020) και από το Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 482 (2019).

Η πρώτη εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση της διαφθοράς εγκρίθηκε στις 27 Μαΐου 2021⁵⁵. Τον Νοέμβριο του 2019 η υπουργική ομάδα εργασίας για την εσωτερική ασφάλεια και την ενίσχυση του κράτους δικαίου αποφάσισε να δρομολογήσει την περαιτέρω κατάρτιση στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Στις 23 Απριλίου του 2020 το Υπουργείο Δικαιοσύνης όρισε μια ομάδα προετοιμασίας και συντονισμού για την προπαρασκευή στρατηγικής και σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς στη Φινλανδία, προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των μέτρων πρόληψης και καταπολέμησης της διαφθοράς⁵⁶. Η στρατηγική είναι ενδεδειγμένη, καλύπτει πτυχές τόσο για την πρόληψη όσο και για την αντιμετώπιση και στοχεύει στην ενίσχυση της καταπολέμησης της διαφθοράς, της ευαισθητοποίησης και της πρόληψής της, στην περαιτέρω αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων και στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των αρχών, καθώς και στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της νομοθεσίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς και της σχετικής έρευνας⁵⁷. Η στρατηγική συνοδεύεται από ένα λεπτομερές σχέδιο δράσης για την περίοδο 2021-2023, το οποίο καλύπτει όλους τους τομείς της στρατηγικής, καθορίζει ακριβείς δράσεις και ορίζει αρμόδιες αρχές. Η ίδια η προπαρασκευαστική διαδικασία συνέβαλε στην αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού και στη διεύρυνση της συναίνεσης σχετικά με την ανάγκη για βελτιωμένη διαθεσιμότητα των σχετικών με το θέμα πληροφοριών⁵⁸.

Παρόλο που δεν υφίστανται εξειδικευμένες μονάδες για τη δίωξη της διαφθοράς⁵⁹, η μεταρρύθμιση της εισαγγελίας επέτρεψε τη μεγαλύτερη εξειδίκευση μεμονωμένων εισαγγελέων. Η αναδιάρθρωση της εισαγγελίας το 2019 ενίσχυσε τη συνοχή των εισαγγελικών πρακτικών και επέτρεψε τον μεγαλύτερο βαθμό εξειδίκευσης των εισαγγελέων (βλ. ενότητα Ι)⁶⁰. Επί του παρόντος, έξι εξειδικευμένοι εισαγγελείς έχουν εμπειρογνώσια στον τομέα της διαφθοράς. Επιπλέον, υπάρχουν 19 εισαγγελείς οι οποίοι εξειδικεύονται στη δίωξη αδικημάτων που διαπράττονται κατά την άσκηση των καθηκόντων. Όλοι οι τοπικοί εισαγγελείς είναι αρμόδιοι για τη δίωξη ήσσονος σημασίας υποθέσεων διαφθοράς⁶¹. Η συνεργασία μεταξύ των αρχών που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της διαφθοράς φέρεται να είναι αποτελεσματική σε επίπεδο συμβουλίου και η συνεργασία επεκτείνεται σε περιφερειακό επίπεδο⁶². Η Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (στο εξής: ΜΧΠ) συμμετέχει ενεργά στη διερεύνηση ύποπτων υποθέσεων διαφθοράς.

Ο μέσος ετήσιος αριθμός υποθέσεων δίωξης αδικημάτων διαφθοράς και οικονομικού εγκλήματος έχει παραμείνει σχετικά σταθερός κατά τη δεκαετή περίοδο αναφοράς, με

⁵⁵ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 7-8· Υπουργείο Δικαιοσύνης (27 Μαΐου 2021), Δελτίο τύπου, Corruption must be fought in a comprehensive and long-term manner (Η διαφθορά πρέπει να καταπολεμηθεί κατά τρόπο ολοκληρωμένο και μακροπρόθεσμο).

⁵⁶ Υπουργείο Δικαιοσύνης (2020), Δελτίο τύπου, Työryhmä valmistelee korruptionvastaista strategiaa (Ομάδα εργασίας για την κατάρτιση στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς) (24 Απριλίου 2020, στα φινλανδικά και στα σουηδικά).

⁵⁷ Ο.π.

⁵⁸ Πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο της επίσκεψης στη Φινλανδία από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

⁵⁹ Εκτός από μια μονάδα στη γενική εισαγγελία η οποία εξειδικεύεται σε εγκλήματα που διαπράττονται από αστυνομικούς και τα οποία ενδέχεται επίσης να σχετίζονται με διαφθορά· πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Φινλανδία.

⁶⁰ Η Εθνική Εισαγγελία (30 Σεπτεμβρίου 2019), Δελτίο τύπου, The National Prosecution Authority will start to operate as a single bureau on 1 October. (Η Εθνική Εισαγγελία θα ξεκινήσει να λειτουργεί ως ενιαίο γραφείο την 1η Οκτωβρίου).

⁶¹ Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 16.

⁶² Πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο της επίσκεψης στη Φινλανδία από την Εθνική Εισαγγελία και την Εθνική Υπηρεσία Ερευνών (η οποία περιλαμβάνει τη ΜΧΠ).

μέσο όρο τις δέκα υποθέσεις ανά έτος⁶³. Τα τελευταία χρόνια, ένα πολύ μεγάλο ποσοστό υποθέσεων διαφθοράς απορρίφθηκε τελικά από τα δικαστήρια⁶⁴. Η πλειονότητα των αδικημάτων διαφθοράς τα οποία διώκονται από τις αρχές λαμβάνουν χώρα στον τομέα των οικονομικών εγκλημάτων.

Έχουν ληφθεί μέτρα για την αντιμετώπιση των ελλείψεων στην πρόληψη, τον εντοπισμό και τη δίωξη της διακρατικής δωροδοκίας. Ο ΟΟΣΑ αναφέρει ότι, από το 2017, δεν έχει εντοπιστεί, διερευνηθεί ή διωχθεί καμία υπόθεση διακρατικής δωροδοκίας⁶⁵. Η κυβέρνηση δήλωσε ότι διενεργεί ολοκληρωμένη αξιολόγηση του ζητήματος και έχει δρομολογήσει προληπτικές δραστηριότητες. Τα προγράμματα κατάρτισης για δικαστές, εισαγγελείς και λειτουργούς επιβολής του νόμου βρίσκονται σε εξέλιξη⁶⁶. Η Φινλανδία συνέταξε επίσης ένα λεπτομερές έγγραφο καθοδήγησης για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις το οποίο καλύπτει τους κινδύνους διαφθοράς, συμπεριλαμβανομένης της διακρατικής δωροδοκίας⁶⁷. Η καθοδήγηση στοχεύει στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τους κινδύνους και τις συνέπειες της διαφθοράς στον ιδιωτικό τομέα, όταν αυτός δραστηριοποιείται σε εγχώριες ή διεθνείς αγορές, και παρέχει στις εταιρείες πρακτικά εργαλεία για την αντιμετώπιση της διαφθοράς.

Έχουν διατυπωθεί ανησυχίες σχετικά με το πλαίσιο ερευνών των μελών της κυβέρνησης. Οι υπουργοί μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι μόνο για παράβαση καθήκοντος⁶⁸ μέσω ειδικής συνταγματικής διαδικασίας κατά την οποία οι αποφάσεις για την άσκηση δίωξης λαμβάνονται από το Κοινοβούλιο, αφού λάβει τη γνώμη της Επιτροπής Συνταγματικού Δικαίου⁶⁹. Η ομάδα κρατών κατά της διαφθοράς (στο εξής: GRECO) του Συμβουλίου της Ευρώπης εξέφρασε ανησυχίες σχετικά με τις περιορισμένες εξουσίες διερεύνησης και δίωξης της εν λόγω διαδικασίας⁷⁰, οι οποίες θα μπορούσαν να δημιουργήσουν δυσκολίες στο πλαίσιο υποθέσεων διαφθοράς σε υψηλά κλιμάκια.

Ο κώδικας δεοντολογίας για τους δημόσιους υπαλλήλους και τα πρόσωπα που ασκούν ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα και ο οποίος ενοποιεί τις υφιστάμενες κατευθυντήριες γραμμές δημοσιεύθηκε στις 7 Μαΐου 2021⁷¹. Μέχρι τώρα, το δεοντολογικό πλαίσιο για

⁶³ Δεδομένα για τα έτη 2010-2019 που ελήφθησαν στο πλαίσιο της επίσκεψης στη Φινλανδία.

⁶⁴ Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Φινλανδία.

⁶⁵ ΟΟΣΑ (2020), Bribery and corruption news, OECD recognises Finland's commitment to combat corruption, but is concerned about lack of foreign bribery enforcement (Νέα για τη δωροδοκία και τη διαφθορά — Ο ΟΟΣΑ αναγνωρίζει τη δέσμευση της Φινλανδίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς, αλλά ανησυχεί σχετικά με την έλλειψη επιβολής του νόμου κατά της διακρατικής δωροδοκίας) (20 Οκτωβρίου 2020).

⁶⁶ ΟΟΣΑ, Implementing the OECD anti-bribery convention. Phase 4 written follow-up report by Finland (Εφαρμογή της σύμβασης του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας. Γραπτή έκθεση παρακολούθησης 4ης φάσης της Φινλανδίας) (2020), σ. 5-7· πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη χώρα.

⁶⁷ Υπουργείο Οικονομικών και Απασχόλησης (2020), Anti-corruption Guide for SMEs (Οδηγός καταπολέμησης της διαφθοράς για τις ΜΜΕ).

⁶⁸ Η ευθύνη των υπουργών ρυθμίζεται από το Σύνταγμα, το οποίο περιλαμβάνει διατάξεις μεταξύ άλλων σχετικά με τη δήλωση και τη στέρηση εξωτερικών καθηκόντων και συμφερόντων, και από τον νόμο περί διοικητικής διαδικασίας, στις περιπτώσεις όπου τυγχάνουν εφαρμογής διατάξεις για τη σύγκρουση συμφερόντων.

⁶⁹ Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 20.

⁷⁰ GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς), Fifth Evaluation Round – Compliance Report (Πέμπτος γύρος αξιολογήσεων — Έκθεση συμμόρφωσης), παράγραφος 39.

⁷¹ Φινλανδική κυβέρνηση (2021), Κώδικας δεοντολογίας υπαλλήλων (Virkamiesehtinen toimintaohje)· η κατάρτιση του κώδικα δεοντολογίας έχει αναφερθεί στην έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 8-9.

τους δημόσιους υπαλλήλους δεν ήταν ενοποιημένο και ήταν κατακερματισμένο σε διάφορες νομοθετικές πράξεις⁷². Ο κώδικας δεοντολογίας ενοποιεί τους κανόνες για τις αξίες, τα γενικά καθήκοντα, τις δευτερεύουσες επαγγελματικές δραστηριότητες, τα δώρα και τα οφέλη, ενώ είναι δεσμευτικός για όλους τους δημόσιους υπαλλήλους, συμπεριλαμβανομένων των προσώπων που ασκούν ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα αλλά εξαιρουμένων των Υπουργών⁷³. Την 1η Μαΐου 2021 το Υπουργείο Οικονομικών επικαιροποίησε επίσης το έγγραφο καθοδήγησης για τη φιλοξενία, τα οφέλη και τα δώρα που λαμβάνουν οι δημόσιοι υπάλληλοι⁷⁴. Το φθινόπωρο του 2020 δόθηκε στους υπουργούς καθοδήγηση σχετικά με τα δώρα και την καταχώρισή τους σε μητρώο⁷⁵.

Η άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (lobbying) παραμένει εκτός νομοθετικών ρυθμίσεων στη Φινλανδία, ενώ καταρτίζεται νομοθεσία σχετικά με τη δημιουργία μητρώου διαφάνειας⁷⁶. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης δημοσίευσε πρόσφατα έκθεση η οποία εξετάζει τις πρακτικές άσκησης πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων στη Φινλανδία⁷⁷. Η έκθεση αναγνωρίζει την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων ως μια διαδεδομένη πρακτική η οποία συχνά παραμένει αθέατη. Ειδική κοινοβουλευτική ομάδα εργασίας συνεχίζει τις εργασίες επί της νομοθεσίας σχετικά με ένα μητρώο διαφάνειας⁷⁸, με στόχο τη βελτίωση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης του κοινού. Ως πρώτο βήμα, προβλέπεται να επιβληθεί η υποχρέωση καταχώρισης στους εκπροσώπους ομάδων συμφερόντων, οι οποίοι επηρεάζουν τις αποφάσεις σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης, εξαιρουμένων των τοπικών και περιφερειακών αρχών, μολονότι το πεδίο εφαρμογής ενδέχεται αργότερα να επεκταθεί⁷⁹. Ο νόμος για το μητρώο διαφάνειας αναμένεται να αρχίσει να ισχύει το 2023, με στόχο την ταυτόχρονη θέσπιση ηλεκτρονικού μητρώου⁸⁰.

Η κυβέρνηση καταρτίζει νομοθετικές προτάσεις για αυστηρότερη ρύθμιση της μεταπήδησης από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα. Η κυβερνητική πρόταση για παράταση της περιόδου αναμονής των δημόσιων υπαλλήλων από έξι σε 12 μήνες αναμένεται να υποβληθεί στο Κοινοβούλιο το φθινόπωρο του 2021⁸¹. Όσον αφορά τους υπουργούς, η κυβέρνηση καταρτίζει επί του παρόντος νομοθετικό σχέδιο για τον περιορισμό της μεταπήδησης από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα, προκειμένου να αντιμετωπιστούν

⁷² Ο νόμος για τους δημόσιους λειτουργούς της κεντρικής κυβέρνησης· ο νόμος περί διοικητικής διαδικασίας· ο νόμος για την ευλικρίνεια όσον αφορά τις δραστηριότητες της κυβέρνησης· ο Ποινικός Κώδικας της Φινλανδίας.

⁷³ Φινλανδική κυβέρνηση (2021), Κώδικας δεοντολογίας υπαλλήλων (*Virkamiesseettinen toimintaohje*)· βλ. επίσης την έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 9.

⁷⁴ Υπουργείο Οικονομικών (2021), Περί φιλοξενίας, οφελών και δώρων (*Vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista*).

⁷⁵ Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 17.

⁷⁶ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 10.

⁷⁷ Hirvola, Aino, Mikkonen, Salla, Skippari, Mika και Tiensuu, Paul (2021), Προς την πιο ευλικρινή άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων: Τρέχουσα κατάσταση της άσκησης πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων στη Φινλανδία σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης (*Oikeusministeriön julkaisu, Selvitys ja ohjeita 2021*), σ. 6.

⁷⁸ Υπουργείο Δικαιοσύνης (2019), Πύλη πληροφοριών για κυβερνητικά έργα (Μητρώο διαφάνειας).

⁷⁹ Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 17.

⁸⁰ Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 17.

⁸¹ Υπουργείο Δικαιοσύνης, πληροφορίες σχετικά με την πρόταση τροποποίησης του νόμου περί δημόσιων υπαλλήλων (<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=797974c6-56bd-400f-b08d-be3a835b47ca>).

δυναμικές συγκρούσεις συμφερόντων οι οποίες προκύπτουν μετά την αποχώρηση των υπουργών από το δημόσιο αξίωμα. Η πρόταση αυτή προγραμματίστηκε να υποβληθεί στο Κοινοβούλιο την άνοιξη του 2021⁸². Το φαινόμενο της μεταπήδησης από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα έχει συζητηθεί ευρέως λόγω ορισμένων περιπτώσεων που αναφέρθηκαν στα εθνικά μέσα μαζικής επικοινωνίας. Η σύγκρουση συμφερόντων δεν έχει ακόμα οριστεί στη νομοθεσία, παρόλο που στο παρελθόν έχουν διατυπωθεί συστάσεις για τη θέσπιση ή την ενίσχυση ενός επίσημου συστήματος για τον έλεγχο των δηλώσεων των υπουργών και της δημοσιοποίησης στοιχείων άλλων προσώπων που είναι επιφορτισμένα με ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα⁸³.

Κοινοβουλευτική ομάδα εργασίας επανεξετάζει τη νομοθεσία για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και των προεκλογικών εκστρατειών. Το Εθνικό Ελεγκτικό Συνέδριο εποπτεύει τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων⁸⁴. Ωστόσο, υπάρχουν ανησυχίες ότι οι ισχύοντες κανόνες ενέχουν νομικά κενά, τα οποία θα καθιστούσαν δυνατή τη μη αποκάλυψη της προέλευσης όλων των χρηματοοικονομικών συνεισφορών. Η κοινοβουλευτική ομάδα εργασίας στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος για τη Δημοκρατία εξετάζει την εξέλιξη της νομοθεσίας για τη χρηματοδότηση των προεκλογικών εκστρατειών και των πολιτικών κομμάτων και θα εκδώσει την έκθεσή της το 2021⁸⁵.

Το σύστημα δημοσιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων βρίσκεται υπό αναθεώρηση. Η δημοσιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων των ανώτερων κρατικών λειτουργών ρυθμίζεται στον νόμο για τους δημόσιους λειτουργούς της κεντρικής κυβέρνησης⁸⁶. Εντός του 2021 αναμένεται να υποβληθεί στο Κοινοβούλιο νομοθετική τροποποίηση η οποία θα επεκτείνει την υποχρέωση δήλωσης των περιουσιακών στοιχείων και στους ειδικούς συμβούλους υπουργών⁸⁷. Προβλέπονται επίσης τροποποιήσεις για τους δημόσιους υπαλλήλους, προκειμένου να περιοριστεί η διακριτική τους ευχέρεια ως προς τις πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνονται στη δήλωση συμφερόντων τους και τον βαθμό στον οποίο οι πληροφορίες πρέπει να θεωρούνται συναφείς για την αξιολόγηση της ικανότητάς τους να εκτελούν καθήκοντα με ανεξαρτησία⁸⁸.

Η νομοθεσία για την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος βρίσκεται σε στάδιο κατάρτισης. Δεν υπάρχει γενική νομοθεσία για την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, ενώ τα περιστατικά καταγγελλθέντων παραβάσεων του νόμου έχουν αντιμετωπιστεί μέσω ειδικής νομοθεσίας, όπως το εργατικό δίκαιο και το ποινικό δίκαιο. Η Φινλανδία καταρτίζει επί του παρόντος νέα νομοθεσία για την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, προκειμένου να εφαρμοστεί σε εθνικό επίπεδο η οδηγία της ΕΕ σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της

⁸² Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 16.

⁸³ GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς), Fifth Evaluation Round – Evaluation Report (Πέμπτος γύρος αξιολογήσεων — Έκθεση αξιολόγησης), σύσταση iii). Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 9.

⁸⁴ Εθνικό Ελεγκτικό Συνέδριο, Επίβλεψη χρηματοδότησης προεκλογικών εκστρατειών και πολιτικών κομμάτων.

⁸⁵ Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 17.

⁸⁶ Νόμος για τους δημόσιους λειτουργούς της κεντρικής κυβέρνησης, 750/1994, άρθρο 8α. Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 9.

⁸⁷ Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 17.

⁸⁸ Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 17.

Ένωσης⁸⁹. Αναμένεται να αρχίσει να ισχύει στα μέσα Δεκεμβρίου του 2021. Εν τω μεταξύ, τον Μάρτιο του 2021 το Υπουργείο Οικονομικών διόρισε ομάδα εργασίας⁹⁰ για την προετοιμασία ενός τεχνικού διαύλου αναφοράς για παρατυπίες σε κυβερνητικούς οργανισμούς, ο οποίος σχετίζεται με την εφαρμογή της οδηγίας της ΕΕ σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, η νομοθεσία και άλλα μέτρα για την καταπολέμηση της διαφθοράς έχουν εφαρμοστεί ως συνήθως. Η Εθνική Υπηρεσία Ερευνών παρακολουθεί και αναλύει τον αντίκτυπο της πανδημίας COVID-19 στη διαφθορά. Παρόλο που, γενικά, η διαφθορά δεν θεωρείται σημαντικό ζήτημα στον τομέα της υγείας της Φινλανδίας, οι αρμόδιες αρχές γνωρίζουν το αυξημένο επίπεδο κινδύνου κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 και αναπτύσσεται στρατηγική, υπό την ηγεσία του Υπουργείου Οικονομικών και σε συνεργασία με τους δήμους, για καλύτερες και πιο βιώσιμες πρακτικές δημόσιων συμβάσεων με σκοπό τη μείωση του κινδύνου⁹¹.

III. ΠΟΛΥΦΩΝΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Στη Φινλανδία, η ελευθερία της έκφρασης προστατεύεται από το Σύνταγμα, το οποίο επίσης διασφαλίζει και την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα. Η Φινλανδία απαιτεί από τους παρόχους υπηρεσιών μέσων μαζικής επικοινωνίας να παρέχουν δημόσια προσβάσιμες πληροφορίες σχετικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους. Τα καθήκοντα και οι εξουσίες του φινλανδικού Οργανισμού Μεταφορών και Επικοινωνιών (Traficom), δηλαδή της ρυθμιστικής αρχής των μέσων μαζικής επικοινωνίας, διασφαλίζονται από τον νόμο. Έχει θεσπιστεί νομοθεσία για τη μεταφορά της αναθεωρημένης οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων στο εθνικό δίκαιο⁹².

Η ρυθμιστική αρχή των μέσων μαζικής επικοινωνίας —ο φινλανδικός Οργανισμός Μεταφορών και Επικοινωνιών (Traficom)— λειτουργεί ανεξάρτητα και αποτελεσματικά, όμως η οικονομική του κατάσταση εξακολουθεί να είναι δύσκολη⁹³. Η πλέον πρόσφατη έκδοση του Παρατηρητηρίου για την πολυφωνία στα μέσα μαζικής επικοινωνίας (Media Pluralism Monitor, στο εξής: MPM 2021) εκτιμά ότι η ρυθμιστική αρχή των μέσων μαζικής επικοινωνίας είναι δίκαιη και διαφανής. Σύμφωνα με το MPM, οι κίνδυνοι αυξάνονται μόνο λόγω του μερικού δημοσιονομικού ελέγχου τον οποίο ασκεί η

⁸⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης. Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 18.

⁹⁰ Υπουργείο Οικονομικών (25 Μαρτίου 2021), Ομάδα εργασίας συσταθείσα για τη δημιουργία διαύλου για τους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος.

⁹¹ Πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο της επίσκεψης στη Φινλανδία από το Υπουργείο Οικονομικών.

⁹² Από την πρώτη έκθεση του ετήσιου παγκόσμιου δείκτη ελευθερίας του Τύπου των Δημοσιογράφων Χωρίς Σύνορα, που δημοσιεύθηκε το 2002, η Φινλανδία κατατάσσεται ανελλιπώς μεταξύ των πέντε κορυφαίων χωρών και καταλαμβάνει επί του παρόντος τη δεύτερη θέση παγκοσμίως και την πρώτη θέση μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ.

⁹³ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 11, και πληροφορίες που ελήφθησαν από την Traficom στο πλαίσιο της επίσκεψης στη Φινλανδία το 2021. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η αναθεωρημένη οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων απαιτεί από τα κράτη μέλη να «διασφαλίζουν ότι οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές ή φορείς διαθέτουν επαρκείς χρηματοοικονομικούς και ανθρώπινους πόρους και εξουσίες επιβολής για να ασκούν αποτελεσματικά τα καθήκοντά τους και για να συμβάλλουν στο έργο της ERGA». Άρθρο 30 παράγραφος 4 της οδηγίας 2010/13/ΕΕ για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2018/1808.

κυβέρνηση επί του οργανισμού και του ανεπαρκούς προϋπολογισμού του⁹⁴. Η αρχή έχει κοινοποιήσει πιθανές απολύσεις έως και 56 ατόμων από τα περίπου 1 000 μέλη του προσωπικού⁹⁵. Παρά τις δυσκολίες αυτές, η Traficom σημείωσε πρόσφατα μικρή βελτίωση σε σχέση με τους ανθρώπινους πόρους για τα καθήκοντα επίβλεψης των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Με τη σειρά του, το Εθνικό Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων, ένα άλλο ανεξάρτητο όργανο για τα μέσα μαζικής επικοινωνίας με πιο εξειδικευμένες λειτουργίες⁹⁶, αναφέρει μια μικρή βελτίωση των πόρων του σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος και μπόρεσε να προσλάβει νέο προσωπικό.

Η νέα νομοθεσία βελτίωσε τη διαφάνεια της ιδιοκτησίας των μέσων μαζικής επικοινωνίας⁹⁷. Στο πλαίσιο της μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της αναθεωρημένης οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων (στο εξής: ΟΥΟΑΜ)⁹⁸, τον Ιανουάριο του 2021 τέθηκαν σε ισχύ νέοι κανονισμοί στη Φινλανδία⁹⁹, οι οποίοι υποχρεώνουν τους παρόχους υπηρεσιών μέσων μαζικής επικοινωνίας να παρέχουν δημόσια προσβάσιμες πληροφορίες σχετικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους. Στο παρελθόν δεν υπήρχαν συγκεκριμένοι κανόνες που να διέπουν τη διαφάνεια όσον αφορά την ιδιοκτησία των μέσων μαζικής επικοινωνίας, παρόλο που η εθελοντική δημοσιοποίηση στοιχείων ήταν συνήθης πρακτική και οι γενικοί κανόνες δημοσιότητας που ισχύουν για τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης εφαρμόστηκαν και στις εταιρείες μέσων μαζικής επικοινωνίας¹⁰⁰. Το MPM επισημαίνει ότι η συγκέντρωση της ιδιοκτησίας των μέσων μαζικής επικοινωνίας εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλή στη Φινλανδία¹⁰¹.

Η κυβέρνηση έχει εκδώσει επιχορηγήσεις στήριξης σε μια προσπάθεια να βοηθήσει τον τομέα των μέσων μαζικής επικοινωνίας κατά τη διάρκεια της κρίσης COVID-19. Τον Οκτώβριο του 2020 η κυβέρνηση εξέδωσε επιχορήγηση ύψους 7,5 εκατ. EUR με στόχο τη στήριξη των μέσων μαζικής επικοινωνίας παραγωγής περιεχομένου τα οποία επηρεάστηκαν από την πανδημία COVID-19 και την αύξηση της προσφοράς ποικίλου δημοσιογραφικού περιεχομένου, καθώς και την προώθηση της δημοσιογραφίας σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο¹⁰². Η επιχορήγηση χορηγήθηκε σε όλες τις εταιρείες μέσων μαζικής

⁹⁴ 2021 Media Pluralism Monitor, Country Report for Finland (Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα μαζικής επικοινωνίας 2021, έκθεση χώρας για τη Φινλανδία), σ. 8.

⁹⁵ YLE (12 Μαΐου 2021) Traficom irtisanoo enintään 56 henkeä: εκτός από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, οι τομείς εμπειρογνομίας της Traficom περιλαμβάνουν υπηρεσίες για αυτοκινητιστές, υπηρεσίες συστήματος μεταφορών, ψηφιακές συνδέσεις και το Φινλανδικό Εθνικό Κέντρο Ασφάλειας στον Κυβερνοχώρο.

⁹⁶ Εκτός από τον χαρακτηρισμό των οπτικοακουστικών προγραμμάτων για σκοπούς προστασίας ανηλίκων, το Εθνικό Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων έχει νομική υποχρέωση (νόμος 1434/2007 για το Εθνικό Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων) να προωθήσει την εκπαίδευση στα μέσα μαζικής επικοινωνίας.

⁹⁷ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 12.

⁹⁸ Άρθρο 5 της αναθεωρημένης οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων.

⁹⁹ Νόμος για τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών 917/2014, άρθρο 4α· Περιφερειακός νόμος (2011: 95) για τις ραδιοτηλεοπτικές δραστηριότητες, άρθρο 5, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο των νήσων Åland 2020/119.

¹⁰⁰ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 12.

¹⁰¹ 2021 Media Pluralism Monitor, Country Report for Finland (Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα μαζικής επικοινωνίας 2021, έκθεση χώρας για τη Φινλανδία), σ. 9.

¹⁰² Κυβερνητικό διάταγμα σχετικά με τις κρατικές επιχορηγήσεις για την προώθηση του δημοσιογραφικού περιεχομένου το 2020 (679/2020) διαθέσιμο εδώ: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20200679>· Φινλανδικός Οργανισμός Μεταφορών και Επικοινωνιών Traficom (21 Δεκεμβρίου 2020) (<https://www.traficom.fi/fi/ajankohtaista/journalismin-edistamiseen-myonnetaan-koronatukea-75-miljoonaa-euroa>).

επικοινωνίας οι οποίες πληρούσαν τα κυρίως οικονομικά κριτήρια, συμπεριλαμβανομένης της τεκμηριωμένης μείωσης των διαφημιστικών πωλήσεων, όμως τα ενδιαφερόμενα μέρη επισημαίνουν ότι ορισμένες μεσαίες εταιρείες μέσων μαζικής επικοινωνίας δεν μπορούσαν να πληρούν όλα τα κριτήρια επιλεξιμότητας¹⁰³. Η ομάδα εργασίας η οποία διορίστηκε από το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών θα εξετάσει αν θα μπορούσε να θεσπιστεί ένας μηχανισμός πιο μόνιμης συνδρομής για τη στήριξη της δημοσιογραφίας στη Φινλανδία¹⁰⁴.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, ανταποκρινόμενο στο κυβερνητικό πρόγραμμα, σχεδιάζει να επικαιροποιήσει τον νόμο για την ειλικρίνεια όσον αφορά τις δραστηριότητες της κυβέρνησης¹⁰⁵. Η κυβέρνηση θα αξιολογήσει, μεταξύ άλλων, αν ο νόμος θα μπορούσε να εφαρμοστεί σε δεδομένα και πληροφορίες γενικότερα και αν το πεδίο εφαρμογής του θα πρέπει να επεκταθεί ώστε να καλύπτει νομικά πρόσωπα τα οποία ανήκουν στον δημόσιο τομέα ή ελέγχονται από αυτόν¹⁰⁶. Θα ενισχυθεί επίσης η συμμόρφωση με τον νόμο¹⁰⁷. Εξακολουθεί να υφίσταται η αντίληψη της τάσης των τελευταίων ετών για αυστηρότερη ερμηνεία των κανόνων από ορισμένες αρχές, συμπεριλαμβανομένης της αστυνομίας¹⁰⁸. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης όρισε μια ομάδα εργασίας, προκειμένου να αξιολογήσει σταδιακά και να αποσαφηνίσει έως τον Ιούνιο του 2023 την επάρκεια του πεδίου εφαρμογής και τις πιθανές ελλείψεις της ισχύουσας νομοθεσίας, καθώς και να παράσχει λύσεις. Η αξιολόγηση θα εξετάσει τις διαρθρωτικές αλλαγές, καθώς και την ψηφιοποίηση. Αργότερα το 2021 η ομάδα εργασίας θα υποβάλει πρόταση σχετικά με το αν υπάρχει ανάγκη για τυχόν επείγουσες αλλαγές στη νομοθεσία¹⁰⁹. Η εν λόγω πρωτοβουλία επικροτείται γενικά από μη κυβερνητικές οργανώσεις. Υπάρχει επίσης έκκληση για επίτευξη καλύτερης ισορροπίας ανάμεσα στην προστασία της ιδιωτικής ζωής και στη δυνατότητα πρόσβασης σε πληροφορίες δημοσίου συμφέροντος¹¹⁰.

Διάφορες νομικές μεταρρυθμίσεις βρίσκονται στο στάδιο της κατάρτισης για την αντιμετώπιση της παρενόχλησης των δημοσιογράφων στο διαδίκτυο¹¹¹. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης έχει δημοσιεύσει κυβερνητική πρόταση για αλλαγή του Ποινικού Κώδικα,

¹⁰³ Η Φινλανδική Ομοσπονδία Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (23 Δεκεμβρίου 2020) (<https://www.medialiitto.fi/uutiset/journalismin-edistamiseen-myonnettiin-tukea-236-tiedotusvalineelle/>) και πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Φινλανδία.

¹⁰⁴ Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 21.

¹⁰⁵ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 10.

¹⁰⁶ Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 24-25.

¹⁰⁷ Φινλανδική κυβέρνηση (2019), Government manifesto Inclusive and competent Finland – a socially, economically and ecologically sustainable society (Κυβερνητική εξαγγελία: Μια Φινλανδία με ικανότητες και χωρίς αποκλεισμούς — Μια βιώσιμη κοινωνία από κοινωνική, οικονομική και οικολογική άποψη).

¹⁰⁸ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 13· Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Φινλανδία το 2021, π.χ. από την Ένωση Δημοσιογράφων, τη Φινλανδική Ομοσπονδία Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας και το Συμβούλιο Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας.

¹⁰⁹ Πληροφορίες σχετικά με τη νομοθετική διαδικασία διατίθενται στη διεύθυνση <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM083:00/2020>.

¹¹⁰ Υπουργείο Δικαιοσύνης (2020), Σύνοψη γνωμοδοτήσεων σχετικά με τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του νόμου για την ειλικρίνεια όσον αφορά τις δραστηριότητες της κυβέρνησης, (*Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen – lausuntotiivistelmä*), σ. 13· πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη χώρα.

¹¹¹ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 13· Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021, σ. 24-25.

προκειμένου οι εισαγγελείς να έχουν τη δυνατότητα σε ορισμένες περιπτώσεις να ασκούν δίωξη για λογαριασμό του θύματος για παράνομες απειλές και στόχευση. Η τροπολογία επιδιώκει να αντιμετωπίσει την ευάλωτη θέση των ανεξάρτητων δημοσιογράφων και των ατόμων που ασκούν δημόσιο λειτουργήμα και αναμένεται να τεθεί σε ισχύ το φθινόπωρο του 2021¹¹². Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, για να αντιμετωπίσει τη ρητορική μίσους που στρέφεται κατά γυναικών δημοσιογράφων, έχει ξεκινήσει να εκπονεί και άλλη αλλαγή στον Ποινικό Κώδικα ώστε να προστεθεί το φύλο μεταξύ των κινήτρων τα οποία αιτιολογούν την αύξηση της ποινής για (οποιοδήποτε) έγκλημα¹¹³. Αυτές οι ενέργειες φαίνεται να επικροτούνται σε μεγάλο βαθμό από τη δημοσιογραφική κοινότητα, κυρίως όταν πρόκειται για την αντιμετώπιση απειλών στο διαδίκτυο¹¹⁴. Επιπλέον, η κυβέρνηση εξετάζει την ανάγκη ενίσχυσης των ασφαλιστικών μέτρων, τα οποία μπορούν να αποτρέψουν πιθανά εγκλήματα και να προστατεύσουν τη ζωή, την υγεία, την ελευθερία ή την ησυχία ενός προσώπου απαγορεύοντας την επαφή κάποιου άλλου προσώπου μαζί του. Η κυβέρνηση εξετάζει αν το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο αντιμετωπίζει επαρκώς τις διαδικτυακές εκστρατείες μίσους, τις δυνατότητες βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των ασφαλιστικών μέτρων και τη μείωση του αριθμού των παραβάσεων¹¹⁵. Η Ένωση Δημοσιογράφων μαζί με τα πρακτορεία μέσων μαζικής επικοινωνίας και τις βιομηχανικές ενώσεις διαχειρίζεται ένα ταμείο υποστήριξης για να βοηθήσει τους δημοσιογράφους που έχουν υποστεί απειλές και άλλες μορφές παρενόχλησης¹¹⁶. Δεν έχουν δημοσιευτεί νέες καταχωρίσεις για τη Φινλανδία στην πλατφόρμα του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προώθηση της προστασίας της δημοσιογραφίας και της ασφάλειας των δημοσιογράφων από την έκθεση για το κράτος δικαίου του 2020¹¹⁷, όμως το MPM 2021 αναφέρει ότι οι δημοσιογράφοι παρενοχλούνται όλο και περισσότερο στο διαδίκτυο, κυρίως με τη μορφή απειλών και εκστρατειών σπύλωσης και κυρίως οι γυναίκες δημοσιογράφοι υφίστανται λεκτική κακοποίηση λόγω φύλου και απειλές σεξουαλικής βίας¹¹⁸.

IV. ΆΛΛΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΛΕΓΧΩΝ ΚΑΙ ΙΣΟΡΡΟΠΙΩΝ (ΘΕΣΜΙΚΑ ΑΝΤΙΒΑΡΑ)

Το πολίτευμα της Φινλανδίας είναι κοινοβουλευτική δημοκρατία με ένα σώμα, στο πλαίσιο του οποίου οι νομοθετικές προτάσεις ενδέχεται να προέρχονται από την κυβέρνηση ή το Κοινοβούλιο (αν και στην πράξη οι περισσότεροι νόμοι βασίζονται σε κυβερνητικές προτάσεις). Ελλείψει συνταγματικού δικαστηρίου, ο εκ των προτέρων έλεγχος συνταγματικότητας διενεργείται από τον Επίτροπο Δικαιοσύνης, ο οποίος υπάγεται στην

¹¹² Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την τροποποίηση διατίθενται στη διεύθυνση [HE 226/2020 vp \(eduskunta.fi\)](https://eduskunta.fi) και στη διεύθυνση <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM045:00/2019>.

¹¹³ Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την τροποποίηση διατίθενται στη διεύθυνση [HE 7/2021 vp \(eduskunta.fi\)](https://eduskunta.fi) και στη διεύθυνση <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM024:00/2019>.

¹¹⁴ Απαντήσεις στη δημόσια διαβούλευση του Υπουργείου Δικαιοσύνης σχετικά με τις πρωτοβουλίες (βλ. υποσημειώσεις 112 και 113) και πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Φινλανδία.

¹¹⁵ Φινλανδική κυβέρνηση (2020), Έκθεση του διορισθέντος από την Κυβέρνηση εισηγητή σχετικά με τις εκστρατείες μίσους, τη συστηματική παρενόχληση και τη στόχευση: αξιολόγηση της νομοθεσίας. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ομάδα εργασίας για τα ασφαλιστικά μέτρα διατίθενται στη διεύθυνση <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM015:00/2020>.

¹¹⁶ Φινλανδική Ένωση Δημοσιογράφων (3 Δεκεμβρίου 2019), Journalists' Support Fund launched (Εναρξη λειτουργίας του Ταμείου Υποστήριξης Δημοσιογράφων).

¹¹⁷ Πλατφόρμα του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προώθηση της προστασίας της δημοσιογραφίας και της ασφάλειας των δημοσιογράφων.

¹¹⁸ 2021 Media Pluralism Monitor, Country Report for Finland (Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα μαζικής επικοινωνίας 2021, έκθεση χώρας για τη Φινλανδία), σ. 15.

Κυβέρνηση, και από την Επιτροπή Συνταγματικού Δικαίου του Κοινοβουλίου¹¹⁹, μια κοινοβουλευτική επιτροπή η οποία αξιολογεί τη συνταγματικότητα των προτάσεων που υποβάλλονται στο Κοινοβούλιο. Επιπλέον, όλα τα δικαστήρια μπορούν να διενεργούν εκ των υστέρων έλεγχο συνταγματικότητας σε συγκεκριμένες περιπτώσεις¹²⁰. Ο Επίτροπος Δικαιοσύνης, το Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και ο Κοινοβουλευτικός Διαμεσολαβητής διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο σύστημα ελέγχων και ισορροπιών.

Το σχέδιο δράσης του 2020 για τη βελτίωση της νομοθεσίας στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας, του προγραμματισμού και της διαφάνειας της νομοθεσίας. Τον Αύγουστο του 2020 η κυβέρνηση ενέκρινε ένα σχέδιο δράσης για τη βελτίωση της νομοθεσίας, προκειμένου να βελτιωθεί περαιτέρω η ποιότητα και η διαφάνεια της νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας¹²¹. Το σχέδιο προβλέπει δραστηριότητες για την ενίσχυση του συστηματικού προγραμματισμού της νομοθεσίας, την περαιτέρω ανάπτυξη της διαφάνειας και των διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη, την ανάπτυξη εκτιμήσεων επιπτώσεων και συστηματικής προσέγγισης της εκ των υστέρων αξιολόγησης και την ενίσχυση των τεχνολογικών πλεονεκτημάτων και της ψηφιοποίησης στη νομοθετική διαδικασία. Το σχέδιο δράσης υποστηρίζεται από ένα σχέδιο εφαρμογής¹²².

Η χρήση εξουσιών έκτακτης ανάγκης και άλλων μέτρων στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19 αποτέλεσε ανελλιπώς αντικείμενο εκ των προτέρων συνταγματικού ελέγχου¹²³. Η άσκηση των εξουσιών έκτακτης ανάγκης επιτρέπεται μόνο σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, η οποία μπορεί να κηρυχθεί από την κυβέρνηση από κοινού με τον πρόεδρο. Η θέσπιση μέτρων έκτακτης ανάγκης ακολουθεί διάφορα στάδια και υποβάλλεται προς έγκριση από το Κοινοβούλιο και σε έλεγχο συνταγματικότητας από τον Επίτροπο Δικαιοσύνης και την Επιτροπή Συνταγματικού Δικαίου¹²⁴. Η χρήση των εξουσιών έκτακτης ανάγκης εξαρτάται από διάφορες απαιτήσεις, όπως η αναγκαιότητα και η αναλογικότητα, και πρέπει να είναι περιορισμένου χρόνου. Μετά την εφαρμογή των εξουσιών έκτακτης ανάγκης μεταξύ 16ης Μαρτίου και 16ης Ιουνίου 2020¹²⁵, κηρύχθηκε και πάλι κατάσταση έκτακτης ανάγκης μεταξύ 1ης Μαρτίου 2021 και 27ης Απριλίου 2021¹²⁶. Η πλειονότητα των μέτρων

¹¹⁹ Η επιτροπή αποτελείται από βουλευτές και συμβουλευεται τακτικά ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες σε θέματα συνταγματικού δικαίου.

¹²⁰ Σύμφωνα με το άρθρο 106 του Συντάγματος, εάν σε υπόθεση που εκκρεμεί ενώπιον δικαστηρίου η εφαρμογή ενός νόμου έρχεται σε προφανή αντίθεση με το Σύνταγμα, το δικαστήριο δίνει προτεραιότητα στο Σύνταγμα.

¹²¹ Σχέδιο δράσης για τη βελτίωση της νομοθεσίας.

¹²² Διαθέσιμο στη διεύθυνση https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/6319b68b-eb2a-4cf2-a88d-fdcf6b6773dd/4674d456-c494-48b3-b693-0b419e224882/LIITE_20200818131744.pdf.

¹²³ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 15.

¹²⁴ Το μέτρο θεσπίζεται σε διαδικασία δύο σταδίων, κατά την οποία η Κυβέρνηση θεσπίζει αρχικά ένα διάταγμα εφαρμογής το οποίο προσδιορίζει τις εξουσίες που πρέπει να επικαλεστεί και το οποίο πρέπει να εκδοθεί για περιορισμένη χρονική περίοδο μέγιστης διάρκειας 6 μηνών. Ο Επίτροπος Δικαιοσύνης διεξάγει έλεγχο συνταγματικότητας του διατάγματος. Στη συνέχεια, το διάταγμα υποβάλλεται στο Κοινοβούλιο προς έγκριση ή κατάργηση και υπόκειται στον έλεγχο διαφόρων κοινοβουλευτικών επιτροπών, συμπεριλαμβανομένης της Επιτροπής Συνταγματικού Δικαίου, η γνωμοδότηση της οποίας είναι δεσμευτική. Εάν το διάταγμα εγκριθεί, η κυβέρνηση δύναται να εκδώσει ένα εκτελεστικό διάταγμα, το οποίο προσδιορίζει τον τρόπο εφαρμογής των εξουσιών. Το εκτελεστικό διάταγμα επίσης ελέγχεται από τον Επίτροπο Δικαιοσύνης και υποβάλλεται στο Κοινοβούλιο προς έγκριση ή απόρριψη.

¹²⁵ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 15.

¹²⁶ Κυβερνητικές αποφάσεις VNK/2021/21 της 1ης Μαρτίου 2021 και VNK/2021/48 της 27ης Απριλίου 2021.

που ελήφθησαν στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19 βασίστηκαν στο κοινό δίκαιο¹²⁷. Ο Επίτροπος Δικαιοσύνης επισήμανε ότι γενικά έχουν τηρηθεί οι αρχές του κράτους δικαίου, παρόλο που εντοπίστηκαν ορισμένα ζητήματα, όπως η υπερβολικά ευρεία εφαρμογή του κοινού δικαίου και η ανεπαρκής αιτιολόγηση χρήσης μέτρων έκτακτης ανάγκης σε ορισμένες περιπτώσεις¹²⁸. Η Επιτροπή Συνταγματικού Δικαίου επέστησε την προσοχή στην ανάγκη ενδεδειγμένου ελέγχου του κανονισμού για την κατάσταση έκτακτης ανάγκης μετά το πέρας των τρεχουσών έκτακτων συνθηκών¹²⁹.

Αναμένεται να υποβληθεί στο Κοινοβούλιο νόμος για την αποσαφήνιση της κατανομής εξουσιών μεταξύ του Επιτρόπου Δικαιοσύνης και του Κοινοβουλευτικού Διαμεσολαβητή¹³⁰. Ο Επίτροπος Δικαιοσύνης και ο Κοινοβουλευτικός Διαμεσολαβητής είναι οι δύο ανεξάρτητοι θεματοφύλακες της νομιμότητας και των θεμελιωδών δικαιωμάτων που προβλέπει το Σύνταγμα της Φινλανδίας. Εκτελούν παρεμφερή και παράλληλα καθήκοντα όσον αφορά την εποπτεία των δραστηριοτήτων των δημόσιων αρχών και την παρακολούθηση της τήρησης των αρχών της νομιμότητας και του κράτους δικαίου κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας από την κυβέρνηση, τους δημόσιους φορείς και τα δικαστήρια¹³¹, αν και στην πράξη υπάρχει κάποιος βαθμός εξειδίκευσης¹³². Το 2018 ξεκίνησε μεταρρύθμιση με στόχο τη μείωση των αλληλεπικαλύψεων στα καθήκοντα των οργανισμών και την περαιτέρω εξειδίκευσή τους. Η πανδημία COVID-19 καθυστέρησε την έγκριση της μεταρρύθμισης, η οποία αναμένεται να υποβληθεί στο Κοινοβούλιο την άνοιξη του 2021¹³³. Η μεταρρύθμιση έχει προωθηθεί ενεργά τόσο από τον Κοινοβουλευτικό Διαμεσολαβητή όσο και από τον Επίτροπο Δικαιοσύνης, ενόψει και της αναμενόμενης βελτιωμένης αποτελεσματικότητας στην εκτέλεση των καθηκόντων τους. Στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19, σημειώθηκε σημαντική αύξηση του φόρτου εργασίας, καθώς δόθηκε το έναυσμα για σειρά καταγγελιών κατά των μέτρων που έλαβαν οι αρχές. Οι εν λόγω καταγγελίες απευθύνονταν και στους δύο οργανισμούς και απαιτούσαν από τον Επίτροπο Δικαιοσύνης να προβεί σε εκ των προτέρων έλεγχο της νομιμότητας της νομοθεσίας σχετικά με την πανδημία COVID-19¹³⁴.

Η νέα συμβουλευτική επιτροπή πολιτικής για την κοινωνία των πολιτών, η οποία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον χώρο δράσης της κοινωνίας των πολιτών, θα εκλεγεί το φθινόπωρο. Ο χώρος δράσης της κοινωνίας των πολιτών στη Φινλανδία

¹²⁷ Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Φινλανδία. Εγκρίθηκαν ορισμένες τροποποιήσεις της νομοθεσίας, σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, με ορισμένες μεταβολές, όπως η βραχύτερη διαδικασία διαβούλευσης. Τέθηκαν σε ισχύ για καθορισμένο χρονικό διάστημα, τυπικά έως τα τέλη Ιουνίου ή Δεκεμβρίου και παρατάθηκαν ή επανεκδόθηκαν, καθώς η πανδημία COVID-19 συνεχίστηκε.

¹²⁸ Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Φινλανδία.

¹²⁹ Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Φινλανδία.

¹³⁰ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία, σ. 15-16.

¹³¹ Και οι δύο αρχές μπορούν να ασκήσουν δίωξη σε βάρος δικαστή λόγω παράνομης συμπεριφοράς κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

¹³² Ο Επίτροπος Δικαιοσύνης διορίζεται από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας και έχει ιδιαίτερες αρμοδιότητες όσον αφορά την εποπτεία των δραστηριοτήτων της κυβέρνησης. Ο Διαμεσολαβητής εκλέγεται από το Κοινοβούλιο και έχει ευρύ πεδίο αρμοδιότητας για να δίνει συνέχεια στις καταγγελίες που υποβάλλονται από πολίτες. Επιπλέον, ο Επίτροπος Δικαιοσύνης διασφαλίζει τον εκ των προτέρων έλεγχο της νομιμότητας των σχεδίων νομοθετικών πράξεων που υποβάλλονται στο Κοινοβούλιο.

¹³³ Οι σχετικές πληροφορίες ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη χώρα.

¹³⁴ Στοιχεία που παρασχέθηκαν από τον Επίτροπο Δικαιοσύνης για την κατάρτιση της έκθεσης του 2021 για το κράτος δικαίου· πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Φινλανδία.

θεωρείται ανοικτός¹³⁵. Εκτός από τις επίσημες διαβουλεύσεις για τη νέα νομοθεσία, υπάρχει μακρά παράδοση συμμετοχής των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στην κατάρτιση κυβερνητικών πολιτικών, παρόλο που το επίπεδο συμμετοχής τους ποικίλλει ανάλογα με τους κυβερνητικούς φορείς¹³⁶. Ένας από τους μηχανισμούς για τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι η συμβουλευτική επιτροπή πολιτικής για την κοινωνία των πολιτών, μια πλατφόρμα επιφορτισμένη με την προώθηση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των δημόσιων αρχών και της κοινωνίας των πολιτών και τη βελτίωση του πλαισίου για την κοινωνία των πολιτών. Η επιτροπή απαρτίζεται από εκπροσώπους των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών¹³⁷ και αρκετών κυβερνητικών αρχών. Η επιτροπή παρέχει συστάσεις σχετικά με την πολιτική για την κοινωνία των πολιτών, οι οποίες, κατά την άποψή της, λαμβάνονται δεόντως υπόψη από τις αρχές¹³⁸. Η θητεία της προηγούμενης επιτροπής έληξε τον Φεβρουάριο του 2021, ενώ η νέα επιτροπή θα εκλεγεί το φθινόπωρο του 2021. Η προηγούμενη επιτροπή επικεντρώθηκε σε δύο βασικούς τομείς, δηλαδή την ενίσχυση της αυτονομίας των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και τον αντίκτυπο της παγκοσμιοποίησης στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

¹³⁵ Αξιολόγηση από τη CIVICUS· οι βαθμολογίες δίνονται σε κλίμακα πέντε κατηγοριών, οι οποίες ορίζονται ως: ανοικτό, περιορισμένο, εμποδισμένο, κατεσταλμένο και κλειστό.

¹³⁶ Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Φινλανδία.

¹³⁷ Σκοπός είναι να εκπροσωπείται όσο το δυνατόν ευρύτερο φάσμα οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

¹³⁸ Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη Φινλανδία.

Παράρτημα Ι: Κατάλογος των πηγών με αλφαβητική σειρά*

* Ο κατάλογος των παρατηρήσεων που ελήφθησαν στο πλαίσιο της διαβούλευσης για την έκθεση του 2021 για το κράτος δικαίου διατίθεται στη διεύθυνση (<https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>).

Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2021), *Media Pluralism Monitor 2021* [Κέντρο για την πολυφωνία και την ελευθερία των μέσων επικοινωνίας (2021), Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα μαζικής επικοινωνίας 2021] (<https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2021/>).

CEPEJ (2020), *Study on the functioning of the judicial systems in the EU Member States* [Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (2020), Μελέτη για τη λειτουργία των δικαστικών συστημάτων στα κράτη μέλη της ΕΕ].

Επίτροπος Δικαιοσύνης (2021), *Contribution for the 2021 Rule of Law Report* (Στοιχεία που παρασχέθηκαν για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2021).

Civicus, Monitor tracking civic space – Finland (Παρατηρητήριο του χώρου δράσης της κοινωνίας των πολιτών – Φινλανδία) (<https://monitor.civicus.org/country/finland/>).

Συμβούλιο της Ευρώπης, Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists – Finland (Πλατφόρμα για την προώθηση της προστασίας της δημοσιογραφίας και της ασφάλειας των δημοσιογράφων — Φινλανδία) (<https://www.coe.int/en/web/media-freedom/finland>).

Οδηγία (ΕΕ) 2010/13 για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παροχή υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων (οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων).

Οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης.

Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας (2020), *Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 502: διαφθορά*.

Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας (2020), *Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 482: Στάση των επιχειρήσεων απέναντι στη διαφθορά στην ΕΕ*.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου, κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη Φινλανδία*.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021), *Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης*.

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δικαστικών Συμβουλίων (2021), *Στοιχεία που παρασχέθηκαν από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δικαστικών Συμβουλίων (ENCJ) για την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το κράτος δικαίου του 2021*.

Φινλανδική κυβέρνηση (2019), *Government manifesto Inclusive and competent Finland – a socially, economically and ecologically sustainable society* (Κυβερνητική εξαγγελία: Μια Φινλανδία με ικανότητες και χωρίς αποκλεισμούς — μια βιώσιμη κοινωνία από κοινωνική, οικονομική και οικολογική άποψη).

Φινλανδική κυβέρνηση (2020), *Σχέδιο εφαρμογής σχετικά με το σχέδιο δράσης για τη βελτίωση της νομοθεσίας* (https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/6319b68b-eb2a-4cf2-a88d-fdcf6b6773dd/4674d456-c494-48b3-b693-0b419e224882/LIITE_20200818131744.pdf).

Φινλανδική κυβέρνηση (2020), *Σχέδιο δράσης για τη βελτίωση της νομοθεσίας (Paremmän sääntelyn toimintaohjelma)* (<https://valtioneuvosto.fi/-/1410853/paremmän-saantelyn-toimintaohjelmalla-tehostetaan-lainvalmistelua>).

Φινλανδική κυβέρνηση (2020), *Έκθεση του διορισθέντος από την Κυβέρνηση εισηγητή σχετικά με τις εκστρατείες μίσους, τη συστηματική παρενόχληση και τη στόχευση: αξιολόγηση της νομοθεσίας (Järjestelmällinen häirintä ja maalittaminen: Lainsäädännön arviointia)* (<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162579>).

Φινλανδική κυβέρνηση (2020d), *Μελέτη σχετικά με τον αντίκτυπο των ανώτατων εισοδηματικών ορίων της δημόσιας νομικής συνδρομής* (Selvitys julkisen oikeusavun tulorajojen vaikutuksista) (<https://tietokayttoon.fi/-/selvitys-julkisen-oikeusavun-tulorajojen-vaikutuksista>).

Φινλανδική κυβέρνηση (2021), Κώδικας δεοντολογίας υπαλλήλων (Virkamieseettinen toimintaohje) (<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163089>).

Φινλανδική κυβέρνηση (2021), *Πληροφορίες που έδωσε η Φινλανδία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2020*.

GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς) (2017), *Fifth Evaluation Round – Evaluation Report on Finland on preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies* [Πέμπτος γύρος αξιολογήσεων — Έκθεση αξιολόγησης της Φινλανδίας σχετικά με την πρόληψη της διαφθοράς και την προώθηση της ακεραιότητας στις κεντρικές κυβερνήσεις (ανώτατες εκτελεστικές λειτουργίες) και στις υπηρεσίες επιβολής του νόμου].

Hirvola, Aino, Mikkonen, Salla, Skippari, Mika και Tiensuu, Paul (2021), *Προς την πιο ειλικρινή άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων: Τρέχουσα κατάσταση της άσκησης πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων στη Φινλανδία σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης*, (Oikeusministeriön julkaisu, Selvityksiä ja ohjeita 2021) (https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162855/OM_2021_6_SO.pdf?sequence=1&isAllowed=y).

Υπουργείο Οικονομικών και Απασχόλησης (2020), *Anti-corruption Guide for SMEs* (Οδηγός καταπολέμησης της διαφθοράς για τις ΜΜΕ) (<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162227>).

Υπουργείο Οικονομικών (2021), *Ομάδα εργασίας συσταθείσα για τη δημιουργία διαύλου για τους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος* (https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/3476e3a2-b415-4704-b68a-1a451c15bf6b/ad5d57c2-418f-4652-9daf-71fc01b821d0/ASETTAMISPAATOS_20210429060832.pdf).

Υπουργείο Οικονομικών (2021b), *Περί φιλοξενίας, οφελών και δώρων* (Vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista) ([Määräys tai Ohje \(vm.fi\)](https://www.maa.fi/maaraus)).

Υπουργείο Δικαιοσύνης (2019), *Gateway to Information on Government Projects* (Transparency Register) [Πύλη πληροφοριών για κυβερνητικά έργα (Μητρώο διαφάνειας)] (<https://oikeusministerio.fi/en/project?tunnus=OM033:00/2019>).

Υπουργείο Δικαιοσύνης (2019), *Δελτίο τύπου, Preparation of transparency register begins* (Εναρξη κατάρτισης μητρώου διαφάνειας) (12 Μαρτίου 2019) (https://oikeusministerio.fi/-/avoimuusrekisterin-valmistelu-alkaa?languageId=en_US).

Υπουργείο Δικαιοσύνης (2020), *Σύνοψη γνωμοδοτήσεων σχετικά με τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του νόμου για την ειλικρίνεια όσον αφορά τις δραστηριότητες της κυβέρνησης* (Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen – lausuntotiivistelmä 2020:13) (https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162509/OM_2020_13_ML.pdf?sequence=1).

Υπουργείο Δικαιοσύνης (2020), *Δελτίο τύπου, Ομάδα εργασίας για την κατάρτιση στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς* (Työryhmä valmistelee korruptionvastaista strategiaa), (24 Απριλίου 2020, στα Φινλανδικά και Σουηδικά) (<https://valtioneuvosto.fi/-/1410853/tyoryhma-valmistelee-korruptionvastaista-strategiaa>).

Υπουργείο Δικαιοσύνης (2021), *Δελτίο τύπου, Η διαφθορά πρέπει να καταπολεμηθεί με τρόπο διεξοδικό και μακροπρόθεσμο* (Korruptiota torjutaan kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti) (https://oikeusministerio.fi/sv/-/korruption-ska-bekampas-pa-ett-overgripande-och-langsiktigt-satt?languageId=fi_FI).

Υπουργείο Δικαιοσύνης, *Combating corruption in Finland* (Καταπολέμηση της διαφθοράς στη Φινλανδία) ([Combating corruption in Finland - Anti-corruption.fi \(korruptiontorjunta.fi\)](https://www.korruptiontorjunta.fi)).

Εθνικό Ελεγκτικό Συνέδριο, *Oversight of Election Campaign and Political Party Financing* (Επίβλεψη χρηματοδότησης προεκλογικών εκστρατειών και πολιτικών κομμάτων) ([Oversight of Election Campaign and Political Party Financing \(vaalirahoitusvalvonta.fi\)](https://vaalirahoitusvalvonta.fi)).

Εθνική Εισαγγελία (2019), Δελτίο τύπου, *The National Prosecution Authority will start to operate as a single bureau on 1 October* (Η Εθνική Εισαγγελία θα ξεκινήσει να λειτουργεί ως ενιαίο γραφείο την 1η Οκτωβρίου), (30 Σεπτεμβρίου 2019), (<https://syyttajalaitos.fi/en/-/syyttajalaitos-aloittaa-toimintansa-yhtena-virastona-1-lokakuuta>).

Εθνική Εισαγγελία (2021), *Δημοσιονομικές καταστάσεις της Εθνικής Εισαγγελίας για το 2020* (Syyttajälaitoksen tilinpäätös 2020).

ΟΟΣΑ (2017), *Implementing the OECD anti-bribery convention. Phase 4 two-year follow-up report: Finland* (Εφαρμογή της σύμβασης του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας. Έκθεση διετούς παρακολούθησης 4ης φάσης: Φινλανδία) (<https://www.oecd.org/corruption/Finland-phase-4-follow-up-report-ENG.pdf>).

ΟΟΣΑ (2020), *Bribery and corruption news, OECD recognises Finland's commitment to combat corruption, but is concerned about lack of foreign bribery enforcement* (Νέα για τη δωροδοκία και τη διαφθορά — Ο ΟΟΣΑ αναγνωρίζει τη δέσμευση της Φινλανδίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς, αλλά ανησυχεί σχετικά με την έλλειψη επιβολής του νόμου κατά της διακρατικής δωροδοκίας) (20 Οκτωβρίου 2020) (<https://www.oecd.org/corruption/oecd-recognises-finland-s-commitment-to-combat-corruption-but-is-concerned-about-lack-of-foreign-bribery-enforcement.htm>).

ΟΟΣΑ (2020), *Implementing the OECD anti-bribery convention. Phase 4 written follow-up report by Finland* (Εφαρμογή της σύμβασης του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας. Γραπτή έκθεση παρακολούθησης 4ης φάσης της Φινλανδίας) ([https://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DAF/WGB\(2019\)3/FINAL&docLanguage=En](https://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DAF/WGB(2019)3/FINAL&docLanguage=En)).

Δημοσιογράφοι Χωρίς Σύνορα — Φινλανδία (<https://rsf.org/en/finland>).

Transparency International (Διεθνής Διαφάνεια) (2021), *Corruption Perceptions Index 2020* (Δείκτης αντίληψης της διαφθοράς 2020).

Φινλανδική Ένωση Δημοσιογράφων (3 Δεκεμβρίου 2019), *Journalists' Support Fund launched* (Έναρξη λειτουργίας του Ταμείου Υποστήριξης Δημοσιογράφων) (<https://journalistiliitto.fi/en/journalists-support-fund-launched/>).

YLE (12 Μαΐου 2021), *H Traficom θα απολύσει έως 56 άτομα* (Traficom irtisanoo enintään 56 henkeä) (<https://yle.fi/uutiset/3-11929800>).

Παράρτημα II: Επίσκεψη στη Φινλανδία

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής διεξήγαγαν εικονικές συνεδριάσεις τον Ιούνιο του 2021 με τους ακόλουθους φορείς:

- Δίκτυο Συνεργασίας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς
- Πρόεδρος της πρώην Συμβουλευτικής Επιτροπής Πολιτικής για την Κοινωνία των Πολιτών
- Επίτροπος Δικαιοσύνης
- Συμβούλιο Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας στη Φινλανδία
- Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών
- Φινλανδική Ένωση Δικαστών
- Φινλανδικός Δικηγορικός Σύλλογος
- Φινλανδική Ένωση Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας
- Συμβούλιο Κατάρτισης Δικαστικών
- Υπουργείο Οικονομίας και Απασχόλησης
- Υπουργείο Οικονομικών
- Υπουργείο Δικαιοσύνης
- Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών
- Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων και Υγείας
- Εθνικό Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων
- Εθνική Υπηρεσία Ερευνών
- Εθνική Διοίκηση Δικαστηρίων
- Εθνική Εισαγγελία
- Κοινοβουλευτικός Διαμεσολαβητής
- Γραφείο Πρωθυπουργού
- Ανώτατο Δικαστήριο
- Traficom
- Διεθνής Διαφάνεια — Φινλανδία
- Ένωση Δημοσιογράφων Φινλανδίας

* Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνάντησε επίσης τους ακόλουθους οργανισμούς σε μια σειρά από οριζόντιες συναντήσεις:

- Διεθνής Αμνηστία
- Κέντρο για τα Δικαιώματα Αναπαραγωγής
- CIVICUS
- Ένωση Πολιτικών Ελευθεριών για την Ευρώπη
- Κοινωνία των Πολιτών της Ευρώπης
- Διάσκεψη των Ευρωπαϊκών Εκκλησιών
- EuroCommerce
- Ευρωπαϊκό Κέντρο για το Δίκαιο των Μη Κερδοσκοπικών Οργανώσεων
- Ευρωπαϊκό Κέντρο Ελευθερίας του Τύπου και των Μέσων Ενημέρωσης
- Ευρωπαϊκό Φόρουμ Πολιτών
- Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Δημοσιογράφων
- Ευρωπαϊκή Σύμπραξη για τη Δημοκρατία
- Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας
- Front Line Defenders
- Human Rights House Foundation (Ίδρυμα για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα)
- Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

- Διεθνής Ένωση Λεσβιών και Ομοφυλοφίλων — Ευρώπη (ILGA-Europe)
- Διεθνής Επιτροπή Νομικών
- Διεθνής Ομοσπονδία για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
- Ευρωπαϊκό Δίκτυο της Διεθνούς Ομοσπονδίας Οικογενειακού Προγραμματισμού (IPPF EN)
- Διεθνές Ινστιτούτο Τύπου
- Επιτροπή του Ελσίνκι — Κάτω Χώρες
- Ινστιτούτο Ευρωπαϊκής Πολιτικής της Open Society
- Philanthropy Advocacy
- Protection International
- Δημοσιογράφοι Χωρίς Σύνορα
- Διεθνής Διαφάνεια για την ΕΕ